3832 ـ دیدن امام توسط زنان در نماز جماعت

سوال

می‌دانم که در نماز باید نمازگزار پشت سر امام یا پشت سر کسی باشد که امام را می‌بیند. سوال من این است: آیا در مورد زنان نیز همینطور است؟ شنیده‌ام که حداقل یک زن باید امام را ببیند.
همانطور که می‌دانید بیشتر نمازخانه‌های زنان پشت یک دیوار قرار دارد و نمی‌توان امام را دید و کسانی که از امام متابعت می‌کنند از طریق بلندگو وی را دنبال می‌کنند که گاه این بلندگو از کار می‌افتد و دیگر نمی‌توان به نماز با امام ادامه داد.
یک بار در سفر با همسرم به مسجدی رفتیم و من به نمازخانه‌ی زنان رفتم؛ کسی آنجا نبود و من صدای تکبیر امام را می‌شنیدم اما نمی‌دانستم امام در چه حالتی است و در پایان نتوانستم درست از امام متابعت کنم.

پاسخ مفصل

الحمدلله.

برای زنی که پشت سر امام نماز می‌خواند شرط نیست که امام یا برخی از نمازگزاران را ببیند، اما شرط است که صف‌های نماز به هم پیوسته باشد و نمازخانه‌ی زنان در داخل مساحت مسجد باشد و صدای امام به آنان برسد تا بتوانند از امام پیروی کنند. اما اگر زنی به هر سببی مانند نشنیدن صدای امام نتوانست از امام متابعت کند، یا خود به تنهایی نماز بخواند و یا با دیگر زنان به جماعت نماز را برگزار کند. همچنین اگر زن وارد نمازخانه شد و صدای تکبیر امام را شنید همراه او تکبیر نگوید تا آنکه بداند آیا او در سجده است یا رکوع. راه حل این مشکل این است که منتظر بماند تا امام سمع الله لمن حمده بگوید سپس همراه او نماز بخواند.

ابن عبدالبر در الکافی می‌گوید: هر که امامش را ببیند یا صدایش را بشنود و زیر و بالا رفتنش را بداند جایز است که به او اقتدا کند و این قول مالکیه است (الکافی: ۱/ ۲۱۲).

ابن قدامه می‌گوید: اگر بین امام و نمازگزار مانع و دیواری بود که مانع از دیدن امام یا پشت سری‌های او می‌شد، از احمد درباره‌ی آن دو روایت است: یکی اینکه اقتدا به او جایز نیست... و دوم: اقتدا به وی برای کسی که می‌تواند بدون دیدن امام از وی پیروی کند جایز است، مانند نابینا. وی برای صحت اقتدا شرط کرده که نمازگزار صدای امام را بشنود. (المغنی: ۲/ ۲۰۸).

خلاصه آنکه شما اگر وارد مسجد شدید و صدای امام را شنیدید و دانستید که در کجای نماز است به وی اقتدا می‌کنید و گرنه پس از پایان نماز جماعت به تنهایی یا همراه با جماعت زنان نماز را به جای آورید.

درباره‌ی حکم نماز شما از شیخ محمد بن صالح العثیمین پرسیدیم؛ ایشان گفتند به احتیاط نزدیکتر است که نمازتان را دوباره بخوانید.